

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul III. — No. 14

5 Aprilie, 1898.

ÎN SĂPTĂMIȚA PATIMELOR

Făcut-am, e incontestabil, mari progrese pe mai toate țărimurile culturii, dar pe țărimul religios ne găsim într'o stare foarte înapoiată. Sunt, nu-i vorbă, între noi și oameni cari consideră această înapoere drept un semn al progresului nostru general; oameni cari aprețiază cultura unui popor după gradul său de irreligiositate. Acești oameni își fac un titlu de cultură din faptul că ei nu mai cred în nimic. Pentru ei nu există religie, nu există Dumnezeu, nu există nici un fel de pornire ideală în sufletul omenesc. Ei au auzit de progresele moderne ale științelor naturale, ei știu cu mai multă certitudine de cât *Virchow* și mulți alți naturaliști de frunte, că omul se coboară din maimuță, și că astfel religiunea și învățăturile ei și-ar fi trăit traiul.

Pentru ei religiunea este un amestic de povești ce nu merită a preocupa mintea și sufletul unui popor. Ei au rezolvit deja toate problemele metafizice și nu înțeleg de ce nu s'ar înlocui deja după acum învățăturile religioase cu formulele «exact științifice.»

Adevărul e că nu trebuie să ne mirăm de asemenea idei. E netăgăduit, că țara noastră posedă astăzi o pătură de oameni cu carte. Dar această pătură e constituită

din o infimă minoritate față cu mulțimea ce alcătuiește straturile profunde ale popoului. Tot așa este de adevărat, că sunt și între atești oameni morali și utili societății omenesti. Dar să nu uităm, că aceștia sunt puțini; majoritatea covârșitoare a ateștilor e compusă din oameni lipsiți de ori și ce ideal, din oameni cari nu se gândesc decât la bunul trai material și la mijloacele, permise și nepermise, de a și-l asigura. Aceștia, evident, că nu au nici un interes ca religiunea popoului să se desvolte, pentru că ei consideră fericirea omenescă după chipul și asemănarea lor, după plăcerile lor.

Vorba e însă, bine este oare ca un popor, mai ales un popor tânăr cum este al nostru, să fie lipsit de învățăturile religiunii?

Bine este oare, ca prin neglijența noastră sau prin fala științifică a unora dintre noi, religiunea să rămână în starea rudimentară în care se găsește astăzi la noi? Bine este, să ne lipsim de acel puternic echilibru moral ce ni-l dă evanghelia? De acea morală neasemănată și senină care a alcătuit și alcătuiește baza de granit a culturii tuturor națiunilor mari și culte din Apusul Europei? Tocmai noi să nu mai avem nevoie de învățăturile religioase?

Ce rătăcire! Ce judecată superficială! E cu neputință, ca oamenii cu adevărat

învățați și în toate mințile să susțină asemenea păreri. Și mai ales e de neadmis ca *România*, cari doresc într'adevăr ca națiunea noastră să progreseze în chip real și să se consolideze, să susțină și să propage asemenea idei.

Dacă Englezii sunt religioși și caută neconținut a se ridica la înălțimile, superbe ale învățăturilor lui Cristos, dacă Germanii, Elvețienii, Danezii și multe alte popoare fac acelaș lucru, numai *noi* să ne credem destul de harnici de a răsbi prin greutățile vieței fără această busolă a moralei creștine? Să lăsăm pe ateștii de profesie să declame, iar noi, cari știm ce comori de mîngiere și de idealitate se coprink în învățăturile religioase, să căutăm a ne convinge că întreg progresul Statului Român are să rămînă superficial, cită vreme, guvern și societate nu-și vor da mina spre a reorganisa biserica și a întări organizațiunea ei și a deschide astfel drum religioșității în toate păturile noastre sociale.

Cum vreți să existe între noi un spirit religios, dacă ne lipsesc biserici și dacă ne lipsesc preoți?

Pînă în ziua de astăzi capitala noastră nu posedă o catedrală, un mare și sfînt locași de evlavie creștinească. Trec Duminicile și sărbătorile și creștinii din Bucuru aud sunet de clopot, nu au prilej de a asista, în vr'o biserică monumentală, la un serviciu divin.

Dacă ne-am fi putut da seamă dintru începutul renașterii noastre politice de covîrșitoarea însemnătate culturală a religiunii, ar fi trebuit ca să ne îngrijim atunci, dintru început, de biserica noastră națională, căutînd a face din ea expresia cea mai înaltă a religiunei ortodoxe. Azi biserica națională română ar trebui să stea în fruntea tuturor bisericilor ortodoxe din Orient. În acest cas și cultura noastră generală s'ar fi făcut în condițiuni mult mai trainice.

Suntem în săptămîna patimilor lui Cristos.

Să ne pătrundem măcar acum de importanța extraordinară a dezvoltării cultului religios și să căutăm a face propagandă în acest sens.

Religiunea unui popor este unul din caracterele ce constituiesc ființa sa etnic-națională. A înălța religiunea unui popor, însemnează a-i consolida naționalitatea, iar aceasta trebuie s'o voiască toți acei ce se simt Români și vor mărirea neamului lor.

Delavale.

DESNATİONALIZAREA

După I. NOVICOW

(Urmare)

Limba, de sigur, nu are în ochii oamenilor, importanța religiunii. Aceasta, considerată ca baza orișicărei morale, ca temeiul instituțiunilor, ca legea revelată a lui Dumnezeu, are o situație fără seamă în preocupățiunile guvernămintelor. A nu admite religiunea învingătorului, se consideră adesea de către acesta ca un act de cea mai urită împietate, ca un sacrilegiu, ca un semn de scirboasă perversitate. Și, firește, cu cit o societate este mai convinsă de adevărul religiunii sale, cu atît ea este mai intolerantă, și cu atît mai crudă și nedreaptă este legislațiunea în privința disidenților. Mai mult, într'o societate în care dezvoltarea mintală este încă slabă, toate manifestările psihice, încă ne diferențiate, se concentrează întru toate în religiune. Dacă adopți cultul învingătorului, te găsești în completă armonie cu el, căci el însuș nu are alte trebuințe sufletesti.

Dar în ochii guvernelor, nici limba nu a avut nici odată importanța religiunii. Limba este mai ales un instrument de propagandă intelectuală. Cit timp instrucțiunea a fost puțin răspîdită, trebuințele intelec-

tuale au fost aproape nule. Alogenii plăteau contribuții poporului stăpînitor. Acestea le ajunge stăpînitorilor. Acestea uneori sunt chiar ostile instrucțiunii masselor. Supușii cufundați în întunerecul ignoranții sunt mai umiliți și mult mai ușor de exploatat.

Unele guverne nu au arătat un zel prea mare întru a propaga limba stăpînitorilor, de frică ca învinșii cu limba stăpînitorilor să nu adopteze idei de independență. *Metternich*, d. p. se îngrijea foarte puțin de a germaniza pe Slavii din Austria. El era mulțumit, că supușii M. S. Apostolice persistau în ignoranța la care îi condamna mărghinita dezvoltare a literaturilor lor naționale.

De aceea nici nu vedem, aproape nici odată, luîndu-se măsuri de acelea pentru a impune limba biruitorilor, de cari se iau pentru a impune o credință religioasă. Nici odată nu s'a întreprins exterminarea generală a indivizilor ce vorbesc limbi deosebite de ale cuceritorilor; nici odată ei nu au fost expulsați în masse.

Natural, că tot ast-fel nu s'a pus nici odată alternativa morții sau a adopțiunii limbei învingătorilor, pentru că o limbă nu se învață într'o zi. Chestiunea limbelor n'a prins importanță capitală decît într'o epocă, în care trebuințele instrucțiunii au devenit foarte mari. Dar trebuie să notăm, că *aceste trebuințe însoțesc totdeauna o cultură foarte înaltă*; ele se produc deci într'o perioadă cînd organizațiunea civilă și politică a Statului e foarte înaintată, cu alte cuvinte într'o epocă în care viața și proprietățile cetățenilor sunt garantate într'un chip mai mult sau mai puțin satisfăcător.

Procedurile întrebuițate spre a impune limba învingătorului se reduc, în genere, la limitări a drepturilor civile și politice ale învinsului, apoi la practica socialismului de Stat pe o scară întinsă.

Limitările drepturilor civile se fac mai

adesea pe cale administrativă decît cu măsuri legislative. Stăpînirile moderne, chiar cele mai asupritoare, păstrează un mic rest de pudoare ce le mină la ipocrisie. Ele caută a evita sgomotul prea mare. Ele caută a nu-și atrage odiul unei legislațiuni brutale și nedrepte.

Între limitările libertăților civile trebuie rînduite, în prima linie, atacurile îndreptate în potriua dreptului de proprietate. Așa, în Rusia, Polonii nu au dreptul nici de a cumpăra, nici de a lua în arendă moșii în provinciile occidentale. Ei nu au voie să-și vînză domeniile lor fonciare decît Rușilor ortodoxi. Apoi vin dificultățile ce se fac alogenilor în exercițiul unor anumite profesii. Nu de mult, s'a oprit în Alsația-Lorena, dreptul de a practica medicina orișicărui individ care n'a terminat studiile sale în una din universitățile germane. Spre a fi medic în Alsația, trebuie mai întîiu de toate să înveți limba învingătorului. Spre a deschide o școală, în multe țări trebuie permisiunea guvernului. Prin circulări ministeriale autoritățile locale sunt ținute a refuza această permisiune unor anumite categorii de cetățeni. Se știe, cîte lupte au trebuit să poarte Croații spre a obține de la guvernul unguresc autorizațiunea de a fonda o universitate națională la Agram. Alte limitări lovesc limbele ce nu sunt ale stăpînitorilor. În Rusia este oprit, în mai multe orașe, de a juca piese în limba rutenească. Adeseori se interzice de a tipări cărți și ziare în idiomurile celor stăpîniți, de a vorbi aceste limbi în adunări legislative.

Astfel, în delegațiunea Alsației-Lorenei, deputații sunt obligați a se exprima nemțește dela 1881 încoace.

Limba învingătorilor este impusă în toate inscripțiunile publice; numele stradelor, firmele magazinelor trebuie să fie, la ordinul poliției, în limba învingătorului. În fine, adeseori învinșii sunt obligați să-și schimbe

numele de familie, de a-l schimba în idiomul stăpînitorilor. D. p. *Delaunay* trebuie să se chime *von der Wiese*.

Dar procedeul de desnaționalizare cel mai usitat, este socialismul de Stat.

Dacă Petre fură în mod clandestin banii lui Pavel, el comite un furt; dacă îi ia banii cu forța, fapta aceasta se numește tilhărie. Dar dacă Petre face să treacă o lege în virtutea căreia Pavel va trebui să-i dea o parte din venitul său, el face socialism de Stat. Guvernul acordă o subvențiune unei companii de navigațiune, el plătește garanții de interese unei companii de drum de fer, el pune vamă foarte ridicată pe mărfurile streine, el susține universități. Toate aceste măsuri se pot exprima astfel: «Eu trebuie să dau o parte din veniturile mele stăpînirii pentru ca vecinul meu să-și transporte mărfurile pe vapoare și pe drumuri de fer pentru o taxă ce nu este remuneratoare pentru companii. Trebuie să plătesc foarte scump un produs pentru ca d. X care îl fabrică, să poată câștiga mai mulți bani. În fine eu, care nu merg la universitate, eu trebuie să dau o parte din veniturile mele ca vecinul meu să plătească instrucția pe care o primește, însă nu după valoarea ei cea adevărată, ci mult mai puțin.

Prin aceasta armă, mai ales, se practică desnaționalizarea. Se ia bani învinșilor spre a favoriza cultura intelectuală a învingătorilor.

Însă, înainte de a vorbi despre imposibile în bani, trebuie să semnalăm un alt gen de imposite în natură pe care îl folosesc de asemenea unele stăpîniri.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE

D. Ioan Bogdan, profesor la Universitatea din București, a scos de sub tipar cele două conferințe pe cari d-sa le-a dezvoltat în iarna aceasta în «*Ateneul Român*».

Cea d'întîiu poartă titlul «*Luptele Românilor cu Turcii pînă la Mihai Viteazul*».

Autorul tratează chestiunea după cercetările sale proprii, îndreaptă unele din datele eronate și apreciază cu obiectivitatea istoricului modern evenimentele pe cari le expune. Cu atît mai mare trebuie să fie satisfacțiunea noastră, văzînd cum autorul dovedește, cu date științifice, pe de o parte vitejia armatelor moldovenesti și muntenesti în nenumăratele lor lupte cu Turcii, pe de alta *înțelepciunea politică* ce s'a manifestat pe vremuri în chip luminos în conducerea țarilor române, mai ales în epocile marilor noștri Domni.

*

În a doua conferință e vorba de «*Cultura veche română*» Aci autorul, după ce expune în linii generale dar plastice raporturile noastre sociale din timpurile cele vechi, bună-starea materială a Domnilor, face o scurtă schiță despre stările noastre sociale de atunci, arătînd că țărani noștri au avut o soartă relativ mai ome-nească decît țărani din țările apusene unde domnea feudalismul. Boerimea noastră avea, ca în Rusia, un caracter democratic.

«Un Domn cu putere absolută, o nobilitate militară, o țărănie sănătoasă și atașată pămîntului strămoșesc: iată cine ne-au ferit Stătulețele noastre de urgia Turcilor și de lăcomia Ungurilor și Polonilor» — exclamă cu căldură autorul într'un loc.

Partea însă cea mai interesantă a acestei conferințe este cea privitoare la *arta și literatura* timpurilor vechi. Autorul ne arată cum arta n'a avut la noi nici odată o dezvoltare mai mare decît tocmai în vremurile sec. XIV—XVII. În aceste timpuri s'au clădit biserici de neprețuită valoare artistică, și s'au dezvoltat miniaturile din manuscrise.

D. Bogdan, vorbind despre arhitectura bisericilor noastre, arată că ea ne-a fost adusă de meșteri dela muntele Atos, care pe acele vremuri se bucurau de o mare reputație în chestiuni de arhitectură bisericească.

Dar cu toate acestea stilul în arhitectura bisericilor noastre se deosebete de stilul bizantin propriu zis. Motivul original în tehnica bisericilor noastre este mai ales sistemul de bolți ce se sprijinesc una pe alta, cam în felul zidurilor asiriene, arabe etc. Se mai adaogă apoi influențe gotice în stilul bizantino-roman, influențe ce da-

tează probabil dela arhitecți de origină din Transilvania și Ungaria.

Că în ornamentica bisericilor noastre joacă un mare rol *detaliul* și formele delicate, filigrane, aceasta o putem constata mai în toate monumentele noastre de arhitectură eclesiastică: Se vede, că înaintașii noștri pierduseră simțul pentru monumentalitate, pentru dimensiuni mari și impozante și țineau astfel mai mult la dezvoltarea mărunțișurilor decorative.

Amîndouă aceste conferințe prezintă, precum se vede, un deosebit interes pentru toți iubitorii istoriei și culturai noastre naționale.

In Ungarn ist es anders!...

So meint Herr *Láng Lajos*, wenn es sich um die Nationalitätenfrage Österreichs handelt.

Dieser wackere rot-weiss-grüne Schwabe scheint sich mit seiner eigenen Magyarisirung nicht zu begnügen; er möchte es gerne sehen, wenn alle nichtmagyarischen Völker Ungarns es ihm nachmachen würden. Der Mann ist bescheiden, das muss man ihm lassen.

Kürzlich liess er eine Broschüre vom Stappel, in welcher er es unternimmt zu beweisen, dass man in der Lösung der Nationalitätenfrage Ungarns ganz anders verfahren müsse, als in derselben Frage Österreichs.

Herr *Láng Lajos* geht eben von dem sehr bequemen Standpunkte aus, die ungarische Nationalitätenfrage sei total verschieden von der österreichischen.

Drum gibt er grossmütig zu, man müsse in Österreich den Slaven, selbst zum Nachtheil der Deutschen, nationale Rechte und selbst Vorrechte einräumen, denn nach dem «Dafürhalten» dieses scharfsinnigen Renegaten müsste Österreich unbedingt slavisch werden. Und er rath Herrn Bánffy für das Slaventum Österreichs Sympathien zu bekunden und zu bethätigen.

Uns wird man wohl keine Feindseligkeit gegen die Slaven-Völker Österreich-Ungarns nachsagen können. Wir haben zu wiederholten malen unseren Sympathien für alle um ihr gutes Recht ringenden Nationalitäten Ausdruck verliehen. Nur wünschten wir eine Beilegung dieser Kämpfe in *dem* Sinne, dass *keines* der in Österreich-Ungarn wohnenden Völker, gelegentlich einer «Lösung» dieser nationalen Fragen, unterdrückt werde.

Wenn wir anerkennen, dass die Czechen ein Recht auf einen national-czechischen Staat haben, selbstverständlich im Rahmen der Habsburger Monarchie, so würden wir, gerade vom *nationalen* Standpunkte aus, bedauern, wenn dieser czechische Staat nach historischem «Rechte» zu stande käme, denn dann würden die Deutschen in den böhmischen Ländern genau in dasselbe Verhältniss zum czechischen Staate gelangen, in welchem sich die Deutschen Ungarns gegenüber der magyarischen Staatsidee befinden.

Freunde der Habsburger Monarchie und ihrer Völker können unmöglich eine *solche* Lösung der Nationalitätenfragen wünschen. Und wir, die Siebenbürger Rumänen, sind doch Unterthanen dieses Reiches, und ob es Herrn *Láng Lajos* genehm ist oder nicht, wir fühlen ein mächtiges Interesse an der Frage, wie in Österreich der Völkerfrieden angebahnt wird

Für die Herren Magyaren ist das anders: sie suchen schon jetzt Verbündete in Österreich, — und da es ihnen vorkommt als ob die Czechen nahe daran wären, das böhmische Staatsrecht zu erlangen, so beeilen sie sich, denselben ihre Freundschaft anzutragen. Ob durch eine etwaige Anerkennung des böhmischen Staatsrechtes Österreich zur innern Ruhe gelangen könnte, darum scheren sich diese angeblichen «Stützen» des Habsburger Reiches wenig. Sie wollen bloß ihre Vorherrschaft sichern

und wenn auch dabei das Reich in Trümmer ginge.

Aber Herr Láng Lajos erachtet es für angezeigt, «festzustellen», dass die ungarländische Nationalitätenfrage nicht wie die österreichische geregelt werden dürfe; denn «in Ungarn ist es eben anders»!...

Nun ist es aber in Ungarn thatsächlich *nicht* anders als in Östreich. Auch in Ungarn gibt es grosse, zur Staatenbildung herangereifte Völker, die ungestüm ihre Rechte fordern. Wohl gibt es zwischen Östreich und Ungarn einen Unterschied, aber nicht im Sinne Láng's, sondern im folgenden Sinne: Östreich ist ein europäisches Staatswesen, in welchem nach *Gesetzen* regiert wird. Dort können die Nationalitäten ihre Meinung äussern, ihre Rechte geltend machen, sowohl im Parlament, wie auch in der Presse, auf öffentlichen Versammlungen, in politischen Vereinen und Clubs etc.

Das alles ist den im «liberalen» Ungarn schmachtenden Völkern durch Gendarmen-Dictatur verwehrt.

In Ungarn besteht also eine Nationalitätenfrage, die gerade so entwickelt ist, wie die in Östreich, nur glauben die magyarischen Satrapen, sie durch Gewalt aus der Welt schaffen zu können, und vergessen dabei, dass sie nur umso gefährlicher für die gesammte Monarchie geworden ist.

Herr Láng Lajos kann noch mehrere Broschüren auf den politischen Markt werfen, aber sie werden ihm und seinen Gesinnungsgenossen nichts nützen, denn alle politisch zurechnungsfähigen Kreise und alle Freunde der Monarchie dürften heute wissen, dass die österreichische Nationalitätenfrage nicht gelöst werden *kann*, solange man sich nicht entschliessen wird, von einer höheren Auffassung ausgehend, die Nationalitätenfragen *Östreich-Ungarns* — definitiv zu lösen.

Ein Siebenbürger Rumäne.

LA ROUMANIE ACTUELLE

Les Habitants et leurs mœurs. La Montagne et la plaine. Le Danube et la Mer.

(Suite et fin)

Les travaux touchent à leur fin et le voïvode vient admirer l'œuvre de Manol. «Dis-moi, lui dit-il, que cette église sera à jamais unique sur la terre, que tout ton art ne pourrait le refaire!» L'orgueil perd Manol; il répond, du haut du toit, qu'il pourrait construire un édifice cent fois plus beau, maintenant que l'expérience lui a servi de façon. Jaloux, le prince ordonne d'arracher les échafaudages, abandonnant là-haut l'architecte et ses compagnons. Au bout de neuf jours, les maçons affamés demandent au maître un moyen de salut. Manol leur construit des ailes en bois; ils prennent leur vol, mais à ce moment, entendant la voix de l'épouse de Manol, qui les maudit, ils viennent se briser sur le sol et sont changés en rochers. Manol veut descendre, lui aussi, avec ses ailes de bois; mais comme il va s'élancer, il entend la martyre qui se plaint sourdement. Saisi de vertige, il ne peut plus voler, tombe et est métamorphosé en une croix de granit, au pied de laquelle jaillit une eau amère, dont chaque goutte est une larme versée par sa femme. . .

Manol, maître Manol, je souffre j'aganise;
Le mur pesant m'étouffe, et notre enfantelet
Pleure seul au logis, en demandant mon lait!

Mesdames et Messieurs, je me suis étendu sur cette légende; car elle est pour moi le symbole des destinées de la Roumanie, pressée jadis, comme l'épouse de Manol, dans un mur étouffant, si bien qu'elle avait disparu du monde. On ne la voyait plus; sa plainte était la seule révélation de sa vie. Mais un matin, elle brisa la mu-

raillé, de douleur qui enserrait son corps et elle se leva plus forte et plus belle, baissée au front par la victoire, tendant à ses fils altérés un sein gonflé du lait pur de la liberté.

Avant de les quitter, laissez-moi saluer ces Carpathes roumains, qui furent pour les fils de Trajan, au moyen âge, ce qu'étaient à l'autre bout de l'Europe, les montagnes des Asturies pour les descendants de Pélage, l'asile de leur nationalité.

La région des collines, où la culture de la vigne s'associe à celle des arbres fruitiers, est d'un pittoresque tempéré, qui contraste avec le pittoresque grandiose de la région montagneuse. Cette région vinicole est fort étendue, mais en Roumanie, où le vin est très abondant, sa fabrication n'est pas faite partout avec tous les soins désirables; il existe pourtant des crus célèbres comme le Cotnar, et des vins de table de tout premier ordre, tels l'Odobeshti, le Dragashani et le Nicoreshti. D'ailleurs, en dehors de l'olivier, de l'oranger et de quelques végétaux qui ne supporteraient pas les rigueurs d'un hiver où le thermomètre descend parfois à — 25 degrés, toute la flore européenne réussit en Roumanie, et les froids que je viens de signaler ont peu de durée, tandis que, pendant des semaines et même des mois, des journées se succèdent sans interruption où le thermomètre, à certaines heures, dépasse + 30 degrés. Là aussi, au flanc des collines, se trouvent le pétrole et les eaux minérales. Je ne citerai que la nouvelle station de Mélédic, à 620 mètres d'altitude, sur un vaste domaine appartenant à un ancien lauréat de notre école des Beaux-Arts, M. Stéfanescu Savigny. Un de nos compatriotes, M. l'ingénieur de Richard, y a découvert 36 sources, divisées comme suit: 5 sources chlorurées sodiques simples; 12 sources chlorurées sodiques iodurées; 7 sources chlorurées sodiques sulfureuses; 2 sources

sulfureuses simples (hépatiques), enfin 10 sources ferrugineuses alcalines phosphatées. Cette réunion d'eaux aussi diverses, avec un débit total de 750 litres à la minute, se subdivisant en une gamme de forces graduées par les teneurs analytiques et réparties dans un rayon ne dépassant pas quatre kilomètres autour du plateau où seront construits les thermes, à des niveaux permettant de les y conduire sans force élévatrice, cette réunion d'eaux minérales, dis-je, place Mélédic parmi les stations balnéaires de l'avenir les plus privilégiées et les plus remarquables du monde, et l'on peut même avancer qu'elle sera l'unique en son genre.

La plaine rumaine, c'est un peu la Beauce, mais avec des champs demesurés, où le blé alterne avec le maïs, qui aime surtout les terres grasses le long des cours d'eau. Le terrain y est d'une merveilleuse fertilité; l'analyse y trouve de 3 à 6 p. 100 de substances organiques, ce qui explique l'abondance des récoltes produites sans jachères et sans fumures. Pourquoi faut-il que les accidents climatiques, tels que la grêle, la sécheresse ou les inondations, désolent si souvent l'agriculture de la Roumanie! Les inondations sont surtout à craindre; à la fonte des neiges, qui se produit soudainement, presque tous les cours d'eau débordent et occasionnent des dégâts considérables.

Le Baragan, cette steppe immense, terre promise des chasseurs d'outardes, avec ses effets de mirage comme le Sahara, un pays de la soif, toujours comme le désert, qui commence à quelques lieues de Bucarest pour fuir à quelques pas du Danube, le Baragan me servirait de transition pour vous décrire le fleuve superbe, si je ne devais aller prendre le Danube bien loin de là, aux Portes de fer, à son entrée en Roumanie, où il pénètre violemment, resserré entre deux parois de montagnes abruptes,

qui sortent verticalement de son lit pour monter à une hauteur de 500 mètres. Là, se déchiffre encore l'inscription gravée par Trajan, en l'an 100 de Jésus-Christ, où il dit «avoir ouvert une route à travers le roc.» Mais cet aspect du Danube est accidentel, et de là jusqu'à la mer, ou plutôt jusqu'au delta, l'aspect, tout autre, reste toujours le même. C'est le triomphe du gris ternenuancé parfois de blanc mat et de tons d'ocre. Et cette descente est monotone, entre des rives plates bordées de saules mélancoliques. Les ports, grands ou petits, offrent aux regards les mêmes maisonnettes grises, jesées sans grâce, selon les besoins de l'occupant. Pourtant, malgré cette monotonie, malgré cette absence des combinaisons de couleurs qui font la joie de l'artiste, le Danube laisse à celui-ci une impression de grandeur. Son lit démesuré qui rejette souvent à l'horizon l'autre rive, ses remous puissants et dangereux, son opacité même lui donnent quelque chose de mystérieux et de romantique. Le fleuve vous semble un géant, lassé et attristé de voir le temps couler, comme lui toujours le même; il a l'air de garder, caché au sein de ses eaux glauques et profondes, le génie de la souffrance des populations riveraines d'autrefois, ce Danube qui a vu passer toutes les invasions, qui a abreuvé les chevaux d'Attila qui a roulé des milliers de cadavres dans ses lentes vagues rougies de sang! Il faut le voir à Braïla, large comme le Meschascébé, père des fleuves; mieux encore à Soulina, quoique bien rétréci, puisqu'il s'est partagé en trois bouches, lorsqu'il se heurte enfin à cette mer Noire qui va l'engloutir. Il ne veut pas mourir, il allonge sur un long parcours encore son ruban jaunâtre de plus en plus indistinct; coupant la masse d'eau d'un bleu noir qui l'enserme. La mer paraît creuser un lit pour lui faire place: telle une foule silencieuse s'écarte pour laisser passer

quelque grande manifestation humaine; oui, la mer respecte la fleuve finissant, comme si elle avait conscience de son labeur si compliqué, de toutes les richesses, de toutes les vies qu'il a prises durant des siècles, pour les lui apporter. Et quand on a vu ce Danube, le vrai, non point le Danube bleu rêvé par Strauss, ce n'est point l'envie de valser qui vous prend, on s'inclinerait plutôt, le front lourd de pensées, en reconnaissant que les choses les plus grandes et les plus belles sont toujours tristes.

Je n'ai point le droit de m'attarder ici à des points de vue poétiques. Arrêtons-nous plutôt un instant en Dobroudje, ce cimetière français où dorment tant de nos soldats de 1856,

que le tambour ne réveillera plus

Là, les langues et les confessions sont plus mélangées qu'en Macédoine; et cependant orthodoxes, catholiques, juifs, Roumains, Turcs, Bulgares, Tartares et Ly-povans y vivent dans une harmonie patriotique. C'est que les gouvernements roumains, sans distinction, ont eu la même sollicitude pour les intérêts moraux et matériels des annexés, ils ont respecté la religion de chacun, ils n'ont contraint aucun groupe à renier la langue de ses pères, ils ont validé par d'énormes sacrifices les droits historiques de la Roumanie sur la terre que la fortune des armes lui a rendue en 1878.

Par le rachat du chemin de fer de Cernavoda-Constantza et la réfection de cette ligne, désormais transformée en voie de grand trafic international, par le pont du Danube, cette œuvre titanique due à deux maisons françaises, Fives-Lille et le Creuzot, par le port de Constantza, qui sera le plus important de la mer Noire, la Dobroudja se trouvera dotée d'un outillage qui lui assure une place décisive dans l'évolution

économique des Roumains. C'est encore un Français, M. Adrien Hallier, si avantageusement connu par de grands travaux exécutés chez nous et en Belgique, qui a obtenu l'entreprise totale du pont, sur un devis de 56 millions de francs. Les ouvrages se composent d'une digue du large de 1.400 mètres environ, d'une digue d'entrée et d'une digue dite du Sud, formant traverse par rapport à la précédente et laissant entre leurs musoirs une passe de 160 mètres. Le périmètre des quais, y compris celui des môles, atteindra 3.370 mètres et la surface totale des bassins couvrira 90 hectares. Tout le port doit être creusé jusqu'à une profondeur de 8 mètres au-dessous des eaux moyennes, de manière à pouvoir recevoir en tout temps les plus grands navires. L'ensemble des dragages, y compris les dérochements, s'élève à 1.131.000 mètres cubes. Les digues sont formées de blocs artificiels en béton comportant 135.000 mètres cubes, avec une prévision de 222.000 mètres cubes d'enrochements!

Le port que vous dessinent les projections, très pittoresque sans doute avec la vaste basilique byzantine qui le domine, ne peut, mesdames et messieurs, vous donner aucune idée du port de l'avenir. Ce n'est pas avant cinq années que Constantza sera la tête de ligne d'une nombreuse flotte commerciale, pour laquelle le Parlement votera de nouveaux crédits; et c'est ainsi que sera réalisée la parole du roi Charles, quand, l'année dernière, il posait la première pierre de la gigantesque construction: «Le nouveau port sera la base de notre développement maritime.» Alors Constantza, qui a vu quadrupler en dix-huit ans le nombre de ses habitants, deviendra la rivale d'Odessa.

Mais, pour les marchandises lourdes, il est certain que le chemin de fer de Cernavoda-Constantza va se trouver insuffisant,

avec des tarifs trop coûteux; le port de Constantza appelle donc nécessairement et à brève échéance un canal empruntant ses eaux au Danube à la hauteur de Cernavoda et à peu près parallèle à la voie ferrée. Ce canal fertilisera la Dobroudja, qui meurt de soif comme le Baragan. Mais les bouches du Danube, me direz-vous? Eh bien, elles ne donnaient pas à la Roumanie un vrai débouché sur la mer; la navigation y est lente, difficile, grevée de taxes et interrompue par les glaces, pendant plusieurs mois de l'année, par les travaux de réfection ou par les basses eaux, durant une autre période.

Cela explique, cela justifie les immenses efforts dont je vous entretiens.

La dépense est lourde, très lourde pour un petit pays; mais les Roumains supportent allègrement le poids de leurs emprunts (200 fr. en capital par habitant). Il y a même une belle marge pour l'avenir, et, à ce propos, il est fâcheux de constater que ces emprunts sont émis en Allemagne, tandis que, en négligeant une insignifiante souscription, les tentatives faites pour les placer en France n'ont pas abouti. Voulez-vous donc faire à jamais de Bucarest la financière de Berlin? Vous qui avez vidé votre bas de laine entre les mains de tant d'Etats suspects, ne comprendrez-vous pas que le crédit de la Roumanie est de tout premier ordre, que le 4 p. 100, au cours de 89 fr., où il ne stationnera pas longtemps, constitue un placement sûr et un revenu séduisant?

Je ne veux pas insister là-dessus aujourd'hui. D'ailleurs j'arrive à la limite du temps qui m'est assigné. Je dois conclure.

* * *

Bucarest est à cinquante heures de Paris, par l'Orient-Express, dont le confortable est parfait. Or combien de Français vont en Roumanie? Leur nombre est excessi-

vement restreint; et pourtant beaucoup y trouveraient leur compte, le touriste comme l'homme qui a de l'énergie à dépenser et des capitaux à employer. Au premier, Rucar présenterait ce défilé unique de la Dimbovitchora, dont je vous ai donné un aperçu; Courtea d'Argesh, le temple de Néagoé-Voda; la Moldavie, ses antiques et magnifiques monastères, Jassy, l'église des Trois hierarques; Bucarest, sa chaussée Kissélef, une sorte de prolongement des Champs-Élysées, de 5 à 7. Il visiterait des mines de sel gemme d'une transparence merveilleuse. Je vais même divulguer un secret qui n'en est plus un. Le clou de l'Exposition de 1900 pourrait bien être planté dans la section roumaine. Il question, en effet, d'ériger au Champ-de-Mars un palais de sel translucide — la maison de verre du sage, — qui aurait l'apparence d'un monolithe, les blocs devant faire corps par un simple mouillage. J'ai admiré les projets de ce palais féérique, dessinés par M. Stéfanescu-Savigny déjà nommé.

L'homme d'affaires trouverait sur ce sol si pittoresque des richesses inexploitées (charbon, pierre lithographique de Bezdad, pierre meulière, marbre), ou à peine exploitées par des tiers qui y réalisent d'énormes profits, tels les Hollandais qui accaparent les terrains pétrolifères du district de Prahova. Je vais me servir d'une comparaison. Le paysan roumain, en égratignant l'humus avec la charrue primitive de ses lointains ancêtres italiques, en tire d'opulentes moissons; le capitaliste français doublé d'un homme actif et avisé, en creusent plus profond, ferait surgir de cette terre roumaine, avec un minimum de risques et de frais, les trésors que la nature y a prodigués.

Mesdames et Messieurs, j'étais peu préparé à parler devant la Société de géographie commerciale: M. Gauthiot, votre très

aimable secrétaire général, m'a pris un peu à l'improviste. Je n'ai rien dit de Bucarest, faute de temps, de Bucarest qui ménage tant de surprises aux Français. Il y a là, par exemple, un grand journal quotidien rédigé dans notre langue, et installé de si opulente façon, qu'en franchissant le seuil de l'hôtel de l'*Indépendance roumaine*, trompé par la façade, je me suis cru parfois rue Drouot. Je n'ai rien dit, mais à dessein cette fois, de la vie politique roumaine, si interne, si passionnée. Ce n'est pas pour rien que nos frères du bas Danube ont sucé le lait de la louve roumaine; ils ont hérité de la méthode raisonneuse, de l'esprit avocassier de nos ancêtres communs, ce qui explique l'âpreté des luttes dans ce milieu restreint des politiciens professionnels. Les gouvernements ont fait beaucoup de besogne, mais les coteries de parti, beaucoup de bruit autour. Je n'ai rien dit enfin de la Roumanie économique, faute de renseignements statistiques suffisants; mais si vous voulez bien me faire crédit de quelques mois, je ferai honneur à l'échéance de février prochain, en venant vous entretenir avec tout le sérieux que comporte un tel sujet et qu'exige votre programme de conférences, du pays où règne Charles I-er, du pays que la reine Elisabeth a révélé à plusieurs d'entre vous, car c'est encore par elle que la Roumanie est la plus connue. Carmen Sylva a fait une excellente besogne, et une vrai besogne de souveraine; ses écrits, miroir d'une âme et miroir d'une peuple digne d'attention, n'ont pas peu contribué à attirer sur le royaume bas-danubien les sympathies de l'Europe.

Et à ce sujet permettez-moi une digression personnelle: j'ai trouvé en province des confrères, — je veux parler de journalistes — qui ont cru m'être agréable en me donnant des titres que je n'ai pas et auxquels je ne prétends pas. Je suis, à

Bucarest, le correspondant du *Journal des Débats* et du *Figaro*, et rien que cela; mon éloge de la Famille royale de Roumanie est donc absolument désintéressé. Je ne sais si un Français, passionnément épris de son pays, pourrait porter, même au figuré, les couleurs d'une reine étrangère; mais ce n'est pas S. M. Elisabeth, c'est Carmen Sylva que je salue de la plume et du verbe, et le royaume de Carmen Sylva n'est pas de ce monde. Quant au roi Charles, je respecte en lui un modèle de chet d'Etat constitutionnel, très bienveillant aux Français, et, depuis dix ans, je n'ai jamais rien vu de sa part pouvant alarmer mon patriotisme. Je ne crois point qu'il s'interdise à jamais les longs espoirs et les grandes pensées, mais il a fait de la Roumanie, avec le concours de tous ses sujets, un élément d'ordre et de paix en Orient. Cela passe avant tout, et l'exemple des Grecs n'est point de nature à inciter les Roumains à renoncer à une politique un peu terne, un peu terre à terre si l'on veut, mais qui leur donne chez eux la sécurité, au dehors l'estime et la confiance.

Jules Brun.

CRONICA GENERALA

ROADELE POLITICII UNGUREȘTI

De mult li se procește Ungurilor, că politica lor brutală are să înstrăineze pe toate națiunile din Austria și Ungaria de către ei. Sentimentele de cari sunt animați Românii, Slavii și Sașii din Ungaria față de descendenții lui Arpad sunt cunoscute. De vr'o doi ani, Maghiarii au pierdut și simpatiile Fiumanilor, a unei populațiuni

(1) Cette conférence a été donnée à la Société de Géographie de Paris, le 15 juin 1897.

italienești cu a cărei amicitie Ungurii făceau adesea multă paradă.

Slavii din Austria de mult și de repetite ori și au manifestat în chip neîndoios antipatia lor față cu rolul pe care l'au usurpat Maghiarii în împărăția vecină. Acum de curind aceștia au pierdut dragostea și a tuturor partidelor germane din Austria.

Și aceasta nu o spunem noi. Foile maghiare o constată. Iată d. p. ce zice «*Pesti Hirlap*» într'un articol ce poartă plasticul titlu «*Ură de Maghiari în Austria*».

«Azi nu mai avem nici un amic în Austria; ba nici măcar pe cine-va care să aibă înclinări pentru noi; și chiar dacă ar mai fi pe ici coala cine-va care să aibă vr'o simpatie pentru noi, aceste simpatii, izolate se cufundă și se pierd în întinsă ură ce se cultivă acolo împotriva noastră.

Ceea-ce e mai trist e faptul, că pînă și partidul progresist german s'a dedat la o ură în contra noastră.

Din faptele ce se petrec în Austria putem conchide că toate partidele, ce se combat atit de înverșunat acolo, se întilnesc într'un singur sentiment: în ura contra Maghiarilor.»

Există, ori nu există cabinet negru?

Sub acest titlu «*Tribuna*» publică următoarea caracteristică corespondență:

Pusă odată în discuție publică chestia, «*există ori nu există cabinet negru*» îmi iau libertatea de a vă da și eu unele deslășiri cari vor vărsa o lumină caracteristică asupra acestei chestii.

Iată faptul de care voesc să vă scriu. Biblioteca teologilor noștri primea regulat revista «*Liga Română*».

La început primirea acestei reviste era conceasă, deodată oficiul postal ne-a încunoștințat că nu le poate extrada «*Liga*» fiind oprită ca periculoasă patriei.

Atunci au rugat administrația ziarului să le-o trimită sub plic.

Au mai sosit câte-va numere, pînă deodată a încetat. Se vede că *a fost desfăcut plicul de s'au uitat ce cuprinde?* Mai mult! Oficiul postal a provocat direct pe teologi, la pretins *ordin mai înalt*, ca să scrie la administrația revistei din București ca să nu le mai expedieze revista, nici în plic, nici sub fâșie, căci la cas contrar li se va face proces.

În casuri dacă oficiul postal are vre-o bănuială asupra unei scrisori închise, după lege are să fie provocat adresatul, ca înaintea oficiului postal și a reprezentantului poliției să desfacă *însuși* plicul; dacă conține ceva oprit i se confiscă.

Această procedură în Blaj *nu s'a făcut*. Poate pentru aceea, că de fapt «Liga Română» nu e oprită prin nici o ordinațiune.

Și totuși oficiul postal din Blaj, știa că în anumit plic e «Liga Română»!

De unde? — Numai din *cabinetul negru*.

Grațian.

Nouii «proclamații revoluționare» I...

Fac ce fac Maghiarii și mereu ticluiesc, din cînd în cînd, câte o nouă «proclamațiune» iredentistă spre a putea legitima starea de veritabil asediu în care este ținut Ardealul, de un cîrd de vreme încoace.

Așa ne anunță ziarele de peste munți, că autoritățile ungurești au pus la cale pe un individ cu numele *Milian*, de loc din comuna Sub pădure, un fost pușcăriaș și agent maghiar, să redijeze o «proclamație revoluționară» și s'o pună sub tipar. Imediat tipograful (un jidan) dă tuga la autorități și le arată manuscrisul, dar acestea îi dau voie să înceapă tipărirea și pe cînd manuscrisul se găsea încă în mașină se înființează cîtiva jandarmi în tipografie și pun mîna pe «*corpus delicti*». De aci mare

gălăgie în ziarele ungurești: *Valahii vor să pună Ardealul în foc. Pe ei!*...

Individul — autor depune la instrucție, că el, «*precum știu domnii dela judecătoria*», a fost și este aderent al Bar. *Bánffy* și a făcut proclamația cu pricina *în interesul Statului maghiar!*»

Aceasta o credem și noi și ne mirăm numai de nemaipomenita nerușinare a autorităților ungurești, cari în lipsă de motive legale, își creiază ele pretexte infame spre a da jandarmilor ordin să invadeze comunele românești și să le terorizeze.

Dar, poștească Ungurii a se juca cu focul! O să le treacă odată pofta de a se juca de a «*revoluție valahă!*»!....

UN INTERNAT ROMANESC LA BUDAPESTA

Ziarele de peste munți ne aduc știrea, că comitetul de administrație al fondului de burse «*Gojdu*» pentru studenți români, fond ce se urcă azi la însemnata sumă de 1.700.000 fiorini (aproape trei milioane și jumătate de Lei) a hotărît să întrețină pe fie-care an șase elevi români în școlile militare și anume: patru în cele austro-ungare (din care es ofițeri ai *armatei comune*) și doi în școlile militare de *honvezi*. —

Comitetul a mai hotărît să înființeze în Budapesta un internat în care să poată fi primiți deocamdată 50 de studenți universitari români, cari vor primi acolo întreaga lor întreținere și 100 fiorini pe fie-care an.

Budapesti Hirlep care se ocupă pe larg cu aceste hotărîri zice, că nu s'a decis încă, «care limbă va fi limba de conversație, quasi oficială a acestui internat, dar probabil că va fi *cea maghiară!*...»

Ziarul unguresc subliniază cu litere mari această «probabilitate» iscodită de mintea febrilă a redactorului respectiv.

Știm că în comitetul de administrație al

acelei fundațiuni se găsesc și cîți-va Români cari atîrnă de guvernul maghiar, dar ne este peste putință să credem, că ei vor îndrăzni a silui pe studenții români cari vor fi nevoiți a cere aceste burse, să vorbească ungurește într'un internat ridicat cu bani românești.

SECȚIUNEA DELA VĂRTEȘCOIU A LIGII

TABLOU

De numele și pronumele membrilor inițiatori ai înființării Secțiunii „Ligii pentru unitatea culturală a tuturor Românilor” în comuna Vărteșcoiu, jud. R.-Sărat 1898.

No. curent	Numele și pronumele	Localitatea
1	D-na Elena Ap. Neculaide .	Vărteșcoiu
2	» Eufrosina D. Gheone .	»
3	» Anastasia C. Bolberită .	»
4	» Eufrosina C. Fotin .	»
5	» Săftica A. Staver . .	»
6	D-ra Maria Fundescu . . .	»
7	» Ruxandra Gr. Mateiu .	»
8	Preotul Ștefan Georgescu .	»
9	» Mihai Dobrescu . . .	»
10	D-nul Apostol Neculaide . .	»
11	» Nicolae Racolțea . . .	»
12	» Nicolae Mureșeanu . . .	»
13	» Iuga Stănciulescu . . .	»
14	» Mihalache Gugulide . . .	»
15	» Constantin Gugulide . . .	»
16	» Constantin Gîrneată . . .	»
17	» Andrei Stavăr	»
18	» Scarlat Mihăilescu . . .	»
19	» Dumitrache Gheone . . .	»
20	» Alec Ștefănescu	»
21	» Constantin Fotin	»
22	» Grigore Mateiu	»
23	» Dumitru Mărgărit	»
24	» Radu Dima	»
25	» Radu M. Scaunașu	»
26	» Nicolae I. Iordache	»
27	» Alexandru B. Șișu	»
28	» Petrache Murgu	»
29	» Chiriac Gheane	»
30	» Panaite Zaharia	»
31	» Costache Barbu	»
32	» Vasile Drăgulin	»
33	» Mihalea Cristea	»

DE LA SECȚIUNEA LIGII DIN PITEȘTI

TABLOU

De numele tuturor persoanelor care au avut liste de ofrande și care le-au înaintat cu arătare de sumele care a trimis fie-care.

No.	Numele și pronumele	Suma în bani ce a trimis	
		LEI	B.
1	1 Doctor N. Socolescu . . .	5	—
2	11 Coandă, Administratorul Banței Naționale	12	—
3	16 Sicar, proprietar	4	30
4	19 P. Iliși, inginer	10	—
5	23 Stroescu, »	34	—
6	25 Eftimie Ionescu, comers.	13	—
7	28 G. Rădulescu, dirigintele Oficiul, telegraf	11	50
8	29 I. S. Teodorescu, director de Școală	19	—
9	32 D-șoara Sisilica, direct. de Școală	5	—
10	35 N. Dimitrescu, director de Liceu	16	—
11	47 Fostropol, avocat	9	—
12	50 G. Popescu, tipograf	13	—
13	51 Bilhor, comerciant	5	—
14	54 Lazăr, librar	5	—
15	61 Rusescu, pălărier	3	—
16	63 Răducanu, frizer	7	50
17	65 C. Dumitrescu comersant.	5	—
18	67 C. Șerbănescu »	10	—
19	102 Căpitan G. Ionescu	2	—
20	108 Doctor Florian	20	—
21	117 Corivan, jude de pace	15	50
22	123 Ștefănescu » »	12	—
23	133 C. Petrovici, comerciant.	5	—
24	136 G. Gazan, avocat	5	—
25	42 Căpitan N. Timpeanu	1	50
26	127 Tache Nicolau, propriet.	3	—
27	140 Irimia Voicu, comerciant	5	—
28	292 Bălăceanu, proprietar	20	—
29	301 Th. Brătianu »	20	—
30	333 T. Georgescu, învățător.	17	—
31	347 I. Totau, idem	6	50
32	361 R. Lupescu »	25	50
33	374 I. Alexandrescu »	5	80
34	402 I. Sinescu »	11	30
35	420 N. Meculescu »	7	50
36	425 G. Mureșanu »	5	85
37	459 Sofronie Popescu »	5	—
38	460 Căpitan Hiottu »	11	—
39	49 Mușetescu, comerciant	2	—

No.		Numele și Pronumele	Suma în bani ce a trimes	
Corent	Listei		LEI	B.
41	48	I. Butărescu » . . .	8	—
42	56	G. Schircanger, farmacist	5	—
43	100	L. Botescu, colonel . . .	10	—
44	46	B. Secărescu Comersant.	10	—
45	57	Frații Lazăr, » . . .	2	—
46	101	P. Georgescu » . . .	7	50
47	114	G. Nicolescu, Librar . . .	2	50
48	283	Prim. Com. Samara . . .	4	10
49	281	» » Richitele de jos	—	70
50	274	» » Hințești Smeura	5	30
51	278	» » Păduroi	2	—
52	272	» » Groși	12	—
53	282	» » Richitele de sus	1	—
54	279	» » Păiana Lacului.	21	50
55	276	» » Merșani	5	50
56	265	» » Cerbu	4	50
57	258	» » Albota	3	—
58	267	» » Crucioara	6	75
59	263	» » Bradu Geamăna	8	10
60	262	» » Bradu de jos	5	—
61	270	» » Drăgan Bascov.	—	50
62	261	» » Boriești Vărzari	1	50
63	44	N. Predescu, comerciant.	2	80
64	68	Andrei Ionescu, » . . .	4	—
65	59	C. N. Ionescu » . . .	2	—
66	129	I. D. Simionescu » . . .	5	—
67	130	Argeșenescu, » . . .	5	—
68	131	Caprel I. Ghibacă, » . . .	3	—
69	20	P. Suci, Inginer	30	—
70	217	Prim. Com. Titești	4	35
71	208	» » Dăngești	2	25
72	214	» » Sălătruc	1	30
73	207	» » Corbeni-Căpiță.	10	50
74	209	» » Jiblea	2	—
75	213	» » Sălătrucel	1	80
76	215	» » Șerbănești	1	10
77	203	» » Berislovoști	13	65
78	212	» » Racoviță	1	29
79	204	» » Boșoara	2	65
80	205	» » Cicănești	2	50
81	37	Episcop. Timuși	60	—
82	5	Numian președintele tribunului Argeș.	19	—
83	124	Barbihan, jude de pace	46	—
84	211	Primăria com. Terișani, Spini	9	—
85	94	Ioănescu, proprietar	2	50
86	13	N. Iorgulescu direct prof.	20	—
87	122	Teișanu, sub-prefect	2	—
88	144	Primăria. Com. Brătieni-Galeș	3	50
89	145	Primăr. Com. Brădetu	2	—
90	146	» » Bunești	3	45
91	148	» » Lihoreni-Iașy	1	50
92	149	» » Costești-Stroești	1	—

No.		Numele și pronumele	Suma în bani ce a trimes	
Corent	Listei		LEI	B.
94	153	» » Mușetești	5	40
95	156	» » Vălsănești	10	50
96	147	» » Căcaleți-Zaruc	12	—
97	60	I. Oancea, comerciant	20	50
98	72	Ernest Schiel farmacist	10	—
99	36	Protopop Lascar	6	—

TABLOU

De sumele tuturor persoanelor, cari au respins listele de ofrande ne voind a da nici un concurs.

M. Dancovici, cap de portărei; Eftimie Nicolescu, frizer; Frații Simionesti, băcani; N. Stoienescu, proprietar; I. Băicoianu, librar; Primăr. Com. Recea; Primăr. Com. Teiu; Primăr. Com. Dobrești; Primăr. Com. Lăunele de jos; Primăr. Com. Sapata de jos; I. Georgescu învățător; Fl. Marinescu, profesor; N. Iliescu, profesor; D. Marinescu, profesor; Vulpescu, proprietar; I. N. Coculescu, proprietar; Primar. Com. Găleşești; Primăr. Com. Gurana Valea-Rea; Primăr. Com. Cocu-Popești; Primăr. Com. Lupata de sus; Primăr. Com. Prundu; Primăr. Com. Dobrogostea; Primăr. Com. Valea-Mărului; Primăr. Com. Slătioarele; Primăr. Com. Budeasa; Primăr. Com. Băbana; Primăr. Com. Moșoaia; Primăr. Com. Dealu Bradului; Primăr. Com. Bascovu Flești.; Cristodorescu, Intendent Spital; Agate Vasiliu, proprietar; Rîmniceanu, procuror; Lazăr Emanoil, Dentist; Eftimie Georgescu, avocat; C. Olănescu, sub-prefect; Primar. Com. Arifu; Primăr. Com. Flămînzești; Primăr. Com. Valea-Danului; Primăr. Com. Albești-Brătești.

Reuniunea pedagogică română din Bucovina

Comitetul acestei de curînd înființate Reuniuni a lansat următorul apel, ce se adresează tuturor Românilor.

P. T. Domnule!

«Viribus unitis.»

Ridicarea și înaintarea culturii poporului, completarea și perfecționarea instituțiilor naționale de educațiune și instrucțiune, înlăturarea

greutăților și a pedicilor ce se pun deacumrzișul mersului nostru cultural și tot ce poate fi de natură a lărgi cercul cunoștințelor trebuincioase pentru a ușura sarcina învățătorimei conștiute de misiunea ce-i este încredințată: iată problema, ce și-a impus «Reuniunea pedagogică română din Bucovina.»

Însă opera, ce am început cu toții, nu este de acelea, ce se pot săvârși fără mari sacrificii și osteneli, fără multă perseverență și fără timp îndelungat.

Convins de marele adevăr, că'n unire e putere comitetul «Reuniunii» scoposește «întrunirea învățătorilor și a tuturor elementelor chiemate și aplecate a conlucra pentru prosperarea institutelor de educațiune și instrucțiune și în genere pentru luminarea poporului român din țară» — la activitate comună.

Inteligența și conducătorii poporului român au lucrat și lucrează, ce e drept, foarte mult pentru a ridica instituțiunile noastre naționale-culturale la înălțimea misiunii lor. Tot astfel și învățătorimea română s'a distins mult pe terenul educațiunii și al instrucțiunii publice și nu mai puțin și pe cîmpul asociațiunilor pedagogice-didactice din țară. Învățătorimea noastră a fost mai că totdeauna acel factor, care a inițiat înființat, sprijinit și susținut chiar mai toate societățile pedagogice-didactice cosmopolite, ce au existat și mai există încă în țară.

Însă rezultatul activității noastre de pînă acum în genere și al învățătorimei române, mai ales pe terenul asociațiunilor, în special — privit din punct de vedere național-cultural și adevărat pedagogic, nu se poate caracteriza mai nemerit de cît prin cuvintele marelui poet român Virgil:

«Sic vos non vobis nidificatis aves,
Sic vos non vobis veller fertis oves,
Sic vos non vobis melificatis apes,
Sic vos non vobis fertis aratra boves.»*)

Strămurul firesc al conservării de sine și de neam, dreptul sfînt și netăgăduit ce-l avem spre aceasta, recunoștința chemării ce o avem de împlinit noi ca învățătorii poporului — și poporul român ca atare în astă lume, precum și onoarea fie-căruia dintre noi ne leagă, ne îndatorește pe toți a întrebuița toată energia morală și toate puterile și mijloacele potrivite și legale, cari pot contribui la ridicarea și înaintarea culturii și la întărirea simțului național-patriotic.

*) Donatus «Viața lui Virgil», 17.

Pătruns de sfințenia cauzei național-culturale, comitetul subsemnat î-și ia libertatea a-apela la toți Românii în genere și a invita pe întreaga învățătorime și inteligență română din țară, ca să binevoiască a sprijini «Reuniunea pedagogică română din Bucovina» moralmente și material; minte prin înscrierea ca membrii și trimiterea gratuită de cărți, jurnale pedagogice didactice și din ori ce ram al culturii naționale.

Alăturînd acestui apel statutele «Reuniunii», rugăm pe toți binevoitorii noștri a adresa toate comunicatele, ofertele și taxele presidentului Reuniunii, Domnului Dimitrie Socoleanu, Cernăuți strada Armenească Nr. 15.

Cernăuți, în Martie 1898.

Comitetul «Reuniunii pedagogice române din Bucovina.»

Presidentul: Dimitrie Socoleanu, Secretarul: Petre Popescu.

Epistolă publică către Rectorul Universității din Budapesta Dr. Michael Herezegh, de Dr. Vasile Lucaciu.

Sub acest titlu a apărut în'o broșură de 10 pagine o serie de articole pe care d. Dr. V. Lucaciu le publicase în *Tribuna Poporului*, din Arad și în care Părintele Lucaci combate cu multă cunoștință de cauză aserțiunile șovinistului Rector, făcute prin zglare ungurești.

Părintele Lucaciu își încheie seria de articole invitînd pe Rectorul unguresc la o discuțiune contrazicătoare în fața țării, în fața lumii întregi.

Părintele Lucaciu își explică această propunere astfel:

Iacă dară, cum îmi închipuesc eu, că trebuie să se țină această dispută publică.

1. Fie și care ne alegem cite șease membrii de încredere, cari vor forma biroul de conducere și de supraveghiere al disputei;

2. Fie și care se îngrijește de stenografi săi și ca discursul său să fie exact reprodus și tradus în modul cel mai fidel, pe masa părții contradictorie;

3. Ambii vom avea la dispozițiune un egal număr de bilete de intrare (2, 3, sau 500) pentru persoane competente, cari vor asista la dispută, într'un local acomodat.

4. Detaliurile despre durata, despre estenziunea, despre unele condițiuni speciale ale disputei, le vor hotări membrii de încredere numiți în p. 1.

În felul acesta trebuie să discute un rector, iar nu provocându-se la baionete și la milioane de Unguri. Dreptatea nu stă în forța brutală și nici în număr. Probă e că d-voastră nici odată nimeni nu v'a dat dreptate, ci toate popoarele culte vă judecă aspru.

CROAȚII ȘI LIBERTATEA MAGHIARĂ

Ungurii sunt foarte plouați, că nimeni n'a îndrăznit în Croația și Slavonia să țină isonul serbărilor aniversare a «libertății maghiare».

Budapesti Hirlep se plinge amar, că nici măcar partidul unionist din Croația, așa numiții Croați maghiaroni, cari recunosc ca definitivă actuala situație dintre Ungaria și Croația, n'au serbat amintirea revoluționarei mișcări ungurești. Ziarul unguresc spune, că Maghiarii credeau, că *autonomia* ce s'a recunoscut Croației, va fi avut farmecul de a trage un vâl peste dușmănia Croaților cari luptaseră la 1848 împotriva «libertății» maghiare, dar ei s'au înșelat, pentru că ura împotriva Maghiarilor e adînc sădită în inimele Croaților, așa că dacă ar fi cutezat astăzi cineva în Croația să organizeze serbări pentru amintirea «libertății» ungurești ar fi fost considerat ca agent provocator și ca trădător. Credem și noi, că Maghiarii sunt întristați, cînd trebuie să facă experiența urei ce clocește în Croația, «*chiar și după ce s'a dat Croației autonomia.*» Prea au abuzat ei multă vreme de acest popor, prea au fos de rea credință în transacțiunea croato-ungară, ca să *aiă motiv* de a spera în alte sentimente în Croația.

INFORMAȚIUNI

Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor.

Secțiunea Ligii Culturale din comuna rurală Virteșcoiu, jud. Rîmnicu-Sărat, care s'a înființat în zilele trecute la frumoasa inițiativă a fruntașilor din localitate, în ședința sa din 22 Martie a. c., s'a constituit în Comitet în modul următor:

Președinte: D. Apostol Niculaide

Vice-președinți: { Apostostol Niculaide
Preot. Ștefan Georgescu

Casier: Constantin Gugulide

Secretar: Constantin Fotin

Membri: { Dumitrache Gheone
Jiuga Stănculescu

*

«Arieșana», bancă românească din Turda și-a ținut zilele acestea adunarea generală, cu care ocaziune s'a constatat, după cum îi se scrie «Gazetei Transilvaniei», că această bancă face progrese frumoase. În anul acesta ea a clădit în fruntea pieței din Turda o casă frumoasă cu etagiu, care face onoare Românilor din Turda. Din profitul curat s'au dat ca dividendă de 6% acționarilor 4800 fl., fondului de rezervă 1539 fl., pentru scopuri de binu facere 169 fl. etc., Banca are azi un fond de rezervă de 18.355 fl. iar fondul de pensiune al funcționarilor este de 2.255 fl. Ca președinte al direcțiunii, în locul regretatului *Dionisie Ft Șuluțiu*, a fost ales d-*Iuliu Bardoși*, inspector școlar r. în pensiune.

*

Cetim în «Constanța»

Nu de mult, în orașul nostru, din inițiativa unor tineri cu talent în ale artelor și cu concursul unor buni scriitori recunoscuți la noi în țară prin valoarea scrierilor ce au la activul lor — s'a înființat o instituțiune culturală sub numele de «*Cercul literar Ovidiu.*»

Scopul ce și-a propus să-l realizeze acest cerc îl vom expune aci pe scurt:

- 1). Înființarea unei *biblioteci universale*, care deja există dar despre care vom vorbi într'un alt articol.
- 2). Inaugurarea unor serii de conferințe prin care mijloc s'ar putea prepara și în orașul nostru un *Ateneu*.
- 3). Respîndirea gustului de citire în toate stratele sociale.
- 4). Înființarea unei școli de adulți și a unei grădini de copii.
- 5). Înființarea unui organ literar-științific.

*

Publicațiuni trimise redacțiunii noastre:

Emil A. Frunzescu, Transcripțiunea și efectele sale.

Vasile A. Miculescu, Renta Pămîntului, Teză pentru licență.